

Юрій КОСТЕНКО: «МИ НЕ ХОЧЕМО ОПИНИТИСЯ В ТАКІЙ СКРУТІ З ЧОРНОБИЛЬСЬКОЮ ПРОБЛЕМОЮ, ЯК ЦЕ ТРАПИЛОСЯ З ЯДЕРНИМ РОЗЗБРОЄННЯМ»

Останнім часом на всіх рівнях точаться розмови про закриття Чорнобильської АЕС. Чи вигідно це для України? Чи братимуть участь іноземні держави у фінансуванні цих заходів? На ці та інші запитання відповідає міністр охорони навколишнього середовища та ядерної безпеки України Юрій КОСТЕНКО.

— Юрію Івановичу, засоби масової інформації вже повідомляли про те, що у квітні минулого року в Україні побувала делегація країн «великої сімки» та Європейської Комісії, яку очолював міністр екології Франції пан Барньє. Що ви можете сказати з цього приводу?

— Саме тоді, під час переговорів, ми досягли угоди, що Україна зможе зупинити Чорнобильську атомну станцію, але за умови надання нам адекватної фінансової і технічної допомоги. Впродовж переговорів нашого Президента з паном Барньє неодноразово підкреслювалося, що за даних економічних обставин країна не спроможна самотужки реалізувати цю надзвичайно складну проблему. Виходячи з цього, ми зобов'язувалися зупинити станцію лише тоді, коли Захід надасть нам відповідну фінансову і технічну допомогу. По закінченні переговорів пан Барньє підкреслив: якщо Європейська Комісія і країни «великої сімки» не будуть виконувати свої зобов'язання щодо фінансового забезпечення реалізації цієї програми, то Україна буде вирішувати це питання так, як того вимагатимуть обставини та економічні чи національні інтереси країни.

— Але вони настроєні на допомогу, чи ні?..

— Після того, як завершилися переговори, де ми проголосили, що у третє тисячоліття люди зможуть вступити без проблем, пов'язаних з Чорнобильською атомною станцією, ми підготували ряд конкретних пропозицій, спрямованих на реалізацію цієї програми. Було сформовано так званий план дій уряду України по закриттю ЧАЕС. Його суть полягала у створенні довготривалого фінансового механізму, за допомогою якого можна було б здійснювати цю програму. Адже виведення із експлуатації ЧАЕС - справа не така вже й легка. Атомна станція виводиться з експлуатації близько 30 років. А якщо говорити про проблеми «Укриття»,

необхідність зведення нового «саркофага» та вивантаження з раніше побудованого «саркофага» всього, що там було накопичено за всі роки, то все це зробити непросто. Адже головна проблема полягає навіть не в тих щілинах, про які так багато говориться, а в тому, що величезні обсяги надзвичайно забрудненої радіацією води можуть потрапити в підземні водні горизонти і забруднити на території України всі джерела підземного водопостачання. Це - найбільш небезпечна загроза. Є й інші проблеми, пов'язані із закриттям Чорнобильської атомної. Як відомо, у зруйнованому в 1986 році 4-му реакторі знаходиться близько 200 т ядерного палива. І якщо внаслідок міграційних процесів утвориться критична маса, а як стверджують вчені, це не виключено, то знову може розпочатися ланцюгова реакція з наступним тепловим викидом. І тоді знову можлива аварія зразка 1986-го.

Якщо говорити про цю проблему, то її потрібно буде вирішувати десятиліттями і вкладати в неї великі кошти. Для того, щоб все це профінансувати, уряд України запропонував побудувати в Чорнобильській зоні теплову станцію, яка б акумулювала кошти і частину яких можна було б направляти на реалізацію цієї програми. Але такий проект було відхилено і тепер ми обговорюємо з «великою сімкою», як вирішити ці питання в інший спосіб. Захід обіцяє нам профінансувати реалізацію всіх неприбуткових проектів. Таких, наприклад, як зупинку станції і будівництво нового «Укриття». Що стосується компенсуючих потужностей, то замість виведених із експлуатації, ми будемо брати під реалізацію цих проектів кредитні ресурси. Це - прибутковий проект і ми зможемо потім за рахунок зароблених коштів розплачуватися за надані кредити.

— Такі обіцянки для нас вже не новина. Але як з цим буде в майбутньому?

— Ви поставили слушне запитання. Це не перший рік і не перша програма, по яких

Захід надає нам щедрі обіцянки до тих пір, поки Україна бере на себе ті чи інші зобов'язання.

— А потім вони свої обіцянки не виконують?

— Це так. Ми маємо найсвіжіший приклад з проблемою ядерного роззброєння. Тоді ми акцентували увагу на тому, що проблема полягає не в тому, що Україна хоче залишитися ядерною державою, а в тому, як при цьому пом'якшити удар на наш бюджет. Та ще за таких складних економічних умов. І от що з цього вийшло. Нам обіцяли багато, але сьогодні Україна проводить фінансування процесу ядерного роззброєння фактично самотужки. Це, звичайно, велике навантаження на наш бюджет. Нам у такий час доводиться ще й вишукувати всі можливості для того, аби зеконмити на виконання закону про соціальний захист тих, хто постраждав внаслідок Чорнобильської катастрофи. Так от ми не хочемо опинитися в такій скруті з чорнобильською проблемою, як це трапилося з ядерним роззброєнням.

Виходячи з цього, українська делегація зайняла чітку позицію на переговорах. Ми добилися того, щоб в меморандумі (див. «ВЧ» №1-2, 1996 р.) між Україною і країнами «великої сімки» було чітко зафіксовано, що всі проекти, які будуть направлені на виконання Чорнобильської програми, мають бути розподілені на прибуткові і на неприбуткові. І Захід повинен буде профінансувати усі неприбуткові. Не за рахунок кредиторів, а за рахунок субсидій; і ось виходячи з цього ми добилися, що це положення було включено до меморандуму. Більше того, до нього ввійшов і перелік тих програм, які будуть носити неприбутковий характер, а також ті проекти, під які Україна буде брати кредитні ресурси. Це, зокрема, добудова атомних блоків на Рівненській і Хмельницькій станціях, кредити на реабілітацію нашої теплової енергетики.

— Юрію Івановичу, є якісь перспективи, що Чорнобильська атомна станція буде

зупинена саме до 2000-го року?

— Якщо нам не буде надана адекватна фінансова і технічна допомога, то уряд України змушений буде діяти, виходячи з тих економічних обставин, які склалися нині в країні. Одним словом, якщо Захід нам не надасть необхідну допомогу, то ми будемо йти на реконструкцію діючих блоків. І говорити про те, що країна збирається експлуатувати небезпечні станції було б просто некоректно. Ми будемо робити все для того, щоб у подальшому ця експлуатація відповідала всім нормам, прийнятим у міжнародній практиці.